

भोजपुर नगरपालिका
पुर्वाधार व्यवस्थापन ऐन, २०७५

भोजपुर नगरपालिका

भोजपुर जिल्ला

१ नं प्रदेश

भोजपुर नगरपालिका पुर्वाधार ब्यवस्थापन २०७५

प्रस्तावना

भोजपुर नगरपालिका क्षेत्र भित्र पुर्वाधार संरचना निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरी स्थानिय जनतालाई पुर्वाधार सेवा उपलब्ध गराउनको लागि आवश्यक कानुनी व्यवस्थापन गर्न बान्सनीय भएकोले नेपालको संविधानको धारा ५७ र २२६ तथा स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ बमोजिम भोजपुर नगर सभाले ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम प्रारम्भ :

- (१) यसको नाम “नगरपालिकाको पुर्वाधार व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, २०७५ रहेको छ ।
- (२) यो ऐन नगर सभाबाट पारित हुनासाथ तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा :-

- (क) “अध्यक्ष” भन्नाले नगरपालिकाको अध्यक्ष सम्भन्नुपर्छ ।
- (ख) “उपाध्यक्ष” भन्नाले नगरपालिकाको उपाध्यक्ष सम्भन्नुपर्नेछ ।
- (ग) “नगरपालिका” भन्नाले संविधान बमोजिम स्थापना भएको नगरपालिका सम्भन्नु पर्नेछ ।
- (घ) “कार्यपालिका” भन्नाले नगरपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्भन्नु पर्नेछ ।
- (ङ) “नगर सभा” भन्नाले संविधानको धारा २२२ को उपधारा (१) बमोजिमको नगर सभा सम्भन्नु पर्छ ।
- (च) “पुर्वाधार” भन्नाले यस ऐनमा अनुसूची १ मा उल्लेख भए बमोजिमको विषयसंग सम्बन्धित भौतिक पुर्वाधारलाई सम्भन्नु पर्दछ ।
- (छ) “जलश्रोत” भन्नाले नगरपालिका क्षेत्र भित्रको भू-सतहमा वा भूमिगत वा अन्य जुनसुकै अवस्थामा रहेको पानी सम्भन्नु पर्दछ ।
- (ज) “तोकिएको वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन बमोजिम बनेको नियमावलीमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ञ) “अमानत” भन्नाले ठेक्कमा नलगाई स्थानीय सरकार खाफैले सिधै सम्पन्न गर्ने निर्माण कार्य वा लेखा सम्बन्धी कार्य सम्भन्नु पर्छ ।

परिच्छेद २

स्थानीय सडक तथा यातायात व्यवस्थापन

३. स्थानीय सडकहरूको वर्गिकरण :

- (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सडक विस्तार गरी यातायात सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि आवश्यकता अनुसार सडकहरूको वर्गिकरण र वृहत्तर सडक सञ्जाल गुरुयोजना तयार गर्नेछ ।
- (२) नगरपालिका स्तरमा मुख्यतः निम्नानुसारको सडकहरू रहनेछन् :
  - (क) पालिका सडक : नगरपालिकाको मध्ये र महत्वपूर्ण स्थानमा रहेको सडक पालिका सडकको रूपमा वर्गिकरण गरिनेछ । यस्ता सडकको चौडाई न्यूनतम छ मिटर हुनु पर्नेछ ।
  - (ख) वस्ती सडक : नगरपालिकाका वस्तिहरूमा यातायातको पहुँचका लागि बनाइएका सडकहरूलाई ग्रामिण सडकको रूपमा वर्गिकरण गरिनेछ । यस्ता सडकहरू चार देखि पाँच मिटर चौडा हुनेछन् ।
  - (ग) कृषि सडक : नगरपालिका भित्रका मुख्य मुख्य कृषि उत्पादन क्षेत्र र बजारलाई जोड्ने सडकहरू यस अर्न्तगत पर्दछन् । यसको न्यूनतम चौडाई ४ मिटर हुन पर्दछ ।
  - (घ) घोडेटो मुल बाटो : मानिस र पशु चौपाया मात्र हिड्ने १ भन्दा बढी गाउँ वस्ती जोड्ने बाटोलाई घोडेटो मुल बाटोको रूपमा वर्गिकरण गरिने छ । यसको न्यूनतम चौडाई २ मिटरको हुने छ ।
  - (ङ) गोरेटो बाटो : मानिस र चौपाया हिड्ने वस्तीबाट घोडेटो मुलबाटो वा वस्ती सडकसम्म जोडिने अधिकतम १ कि.मी. लम्बाईका सडकहरूलाई गोरेटो बाटो भनिन्छ । यसको चौडाई २ फिटको हुनेछ ।
- (३) प्रत्येक स्थानीय सडकहरूको घुम्ति तथा मोडहरूमा ठुला सवारी आवागमन समेत मध्यनजर गरी निर्धारित चौडाई भन्दा ४० प्रतिशत बढी हुने गरी निर्माण गर्नु पर्दछ ।

४. मापदण्ड निर्धारण गर्ने :

- (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र निर्माण हुने सडकहरूमा यातायात सुविधा सञ्चालनको मापदण्ड तोक्न सक्ने छ ।
- (२) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र भएका सडकले वहन गर्न सक्ने वजन र आकारको हद तोकिकि त्यस्ता सडकमा त्यसरी तोकिएको हद भन्दा बढीको सवारी चलाउन नपाउने गरी निषेध गर्न सक्नेछ ।

५. स्वीकृति नलिई संरचना निर्माण गर्न नपाइने :

- (१) यस ऐनको दफा (३) बमोजिमका सडक र सडकका अधिकार क्षेत्र भित्र कसैले सम्बन्धित अधिकारीको स्वीकृति विना कुनै प्रकारका संरचना निर्माण गर्न वा व्यवसाय सञ्चालन गर्न वा व्यवसाय सञ्चालन गरेमा यस ऐन बमोजिम त्यस्ता संरचना भत्काइने अधिकार नगरपालिकालाई हुनेछ ।
- (२) कसैले कुनै कामको निमित्त सार्वजनिक सडक वा सडक सीमा खन्नु वा भत्काउनु परेमा नगरपालिकाको कार्यालयमा भत्काउनु पर्ने कारण सहित निवेदन दिनु पर्दछ । यसरी प्राप्त निवेदन बमोजिम खन्नु भत्काउनु पर्ने नपर्ने जाँच बुझ गरी खन्दा भत्काउदा लाग्ने अनुमानित रकम सम्बन्धित रकम सम्बन्धित सरोकारवालाबाट धरौटी लिएर मात्र नगरपालिकाले स्वीकृती प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- (३) पहिले देखि चलि आएको कुनै सडकको विस्तार गर्नु परेमा उक्त सडकको दायाँ बायाँ थप जग्गा लिनु परेमा तोकिए बमोजिमको क्षतिनपूर्ति सम्बन्धित जग्गा धनीलाई दिएर मात्र सडक वा पुर्वाधार बनाउनु पर्नेछ ।

६. सडकको आवागमनमा बाधा पुऱ्याउन नहुने

- (१) कसैले सार्वजनिक सडकमा कुनै माल वस्तु छोडेको, राखेको वा फालेको कारणबाट त्यस्तो सडकको आवागमनलाई कुनै किसिमले बाधा पुऱ्याएको भए त्यस्तो माल वस्तु हटाउनको निमित्त सरोकारवाला व्यक्तिको नाउँमा नगरपालिकाले आदेश जारी गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम जारी भएको आदेशको अवधिभित्र नहटाएको वा धनी पत्ता नलाजगेको खमाल वस्तुलाई सडकको छेउ लगाई राख्न वा आफ्ना कब्जामा राख्ने गरी अन्यन्त्र लैजान समेत सक्नेछ ।

परिच्छेद ३

जलस्रोतहरूको संरक्षण र उपयोग

७. जलस्रोतको उपयोग :

- (१) नगरपालिका भित्र रहेका भूमिगत वा सतही जलस्रोतको अनधिकृत प्रयोगलाई निषेध गरी सो को संरक्षण गर्ने दायित्व नगरपालिकाको हुनेछ ।
- (२) जलस्रोतको उपयोग गर्दा देहाय बमोजिमका उपयोगका लागि प्राथमिकता दिइने छ :-
  - (क) पिउने पानी
  - (ख) सिंचाई
  - (ग) पानी घट्ट, औद्योगिक वा निर्माण प्रयोजन

(घ) जलविद्युत

(ङ) जल पर्यटन (जलक्रिडा लगायत)

- (३) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका पानीको मुहान वा श्रोतको समूचित उपयोग गर्ने अधिकार नगरपालिकालाई हुनेछ । मुहान सम्बन्धी विवादको निर्णय गर्ने अधिकार नगरपालिकामा निहित रहनेछ ।

द. अनुमति लिनु पर्ने :

- (१) यस ऐन बमोजिम अनुमति नलिई कसैले पनि व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि बाहेक निम्नानुसार जलस्रोतको उपयोग गर्ने छैन :
- (क) सार्वजनिक वा समुहगत रूपमा खानेपानी वा अन्य घरेलु प्रयोजनको लागि उपयोग गर्न,
- (ख) सामुहिक रूपमा जग्गाको सिंचाई गर्न,
- (ग) व्यवसायिक वा व्यापारिक प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्न,
- (घ) जलक्रिडा जस्ता मनोरञ्जनात्मक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न,
- (ङ) व्यवसायिक रूपमा माईक्रो हाइड्रो, पानी घट्ट सञ्चालन गर्ने,
- (च) तोकिए बमोजिमको अन्य आवश्यक कार्य गर्न ।
- (२) जलश्रोतको सामुहिक लाभ, व्यवसायिक प्रयोग वा उपदफा (१) मा उल्लेख गरिए बमोजिमका क्रियाकलाप गर्न नगरपालिकाको अनुमति लिनु पर्दछ ।
- (३) सो सम्बन्धी प्रयोजनका लागि आवश्यक परेमा सामुदायिक उपयोगका लागि उपभोक्ता संस्था मार्फत र व्यवसायिक उपयोगका लागि दर्तावाला कम्पनीले नगरपालिका समक्ष सम्पूर्ण विवरण खुलाई निवेदन पर्नेछ ।
- (४) उपदफा (१) मा जेसुकै लेखिएको भएतापनि नेपाल सरकारको जलस्रोतको उपयोगको राष्ट्रिय प्राथमिकता आयोजना सञ्चालन गर्न यस ऐनले बाधा पुऱ्याउने छैन ।

९. खानेपानी, सिंचाई जस्ता जलस्रोतको सामुदायिक लाभ वयवस्थापन :

- (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र खानेपानी, सिंचाई, पानी घट्ट, लघु जलविद्युत र ताल पोखरीको लागि जलश्रोत उपभोग गर्न परेमा सम्बन्धित क्षेत्रको उपभोक्ताहरु मिलि जल उपभोक्ता संस्थाको गठन गरेर सो मार्फत अनुमति लिएर मात्र निर्माण सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।
- (२) यस ऐन तर्जुमा हुनअघि नै संस्थागत रूपमा कुनै समुह वा संस्थाले उपयोग गरी आएको जलश्रोतलाई यो ऐन तर्जुमा भएको ६ महिना भित्र नगरपालिकामा दर्त गराउनु पर्नेछ ।

१०. जल उपभोक्ता सस्थाको गठन :

- (१) दफा ११ बमोजिमको लागि गठन हुने उपभोक्ता सस्थामा ९ देखि १५ जना सदस्यहरु रहन सक्नेछन् । उपभोक्ता सस्थामा ३३ दप्रतिशत महिला प्रतिनिधित्व हुनु पर्नेछ ।
- (२) यसरी गठन गर्न चाहने समुहले देहायको विवरणहरु सहित नगरपालिकाको जल स्रोत र वातावरण हेर्ने शाखा समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।
  - (क) उपभोक्ता सस्थाको विद्यान
  - (ख) मुहान दर्ता भईसकेको भए, दर्ताको प्रमाण र नभएको भए श्रोतको विवरण
  - (ग) सेवा क्षेत्र र लाभान्वित जनसंख्या
  - (घ) परियोजना विकासका लागि आवश्यक बजेट र प्राप्त हुने श्रोत
  - (ङ) परियोजनाबाट पर्न सक्ने सामाजिक, वातावरणिय प्रभाव
- (३) उपदफा (२) बमोजिम पेश भएको निवेदन उपर छलफल र जाँचबुझ गरी नगरपालिकाले उपभोक्ता सस्था दर्ता गर्नेछ ।
- (४) उपभोक्ता सस्था अभिछिन्न उत्तराधिकारवाला सस्था हुने छ । एक पटक छानिएको सस्थाको कार्य समितिको अवधि ३ वर्ष हुनेछ । अर्को पटकको लागि ३ वर्षे म्याद सकिनु १५ दिन अगावै उपभोक्ताहरुबाट नयाँ कार्य समितिको चयन गर्नु पर्ने छ ।
- (५) सस्थाको कार्य सञ्चालन प्रक्रिया र विधि विधानमा तोकिए बमोजिम हुने छ । यस सस्थाले वार्षिक लेखा परिक्षण र तिर्नु पर्ने कर फर्स्यौट गर्नु पर्ने छ । नगरपालिकाको आर्थिक ऐन र प्रदेश कानूनले तोके बमोजिमको जलस्रोत उपयोग कर तिर्नु पर्नेछ ।
- (६) यसरी तोकिए बमोजिम विधि प्रक्रिया अवलम्बन नगरेमा नगरपालिकाले उपभोक्ता सस्थाको दर्ता रद्द समेत गर्न सक्नेछ ।

११. जलश्रोतको व्यवसायिक उपयोगको लागि अनुमति लिनु पर्ने :

- (१) औद्योगिक प्रयोजन, जल मनोरञ्जन, १ मेघावाट सम्मको जलविद्युत आयोजना लगायतका जलस्रोतको व्यवसायिक उपयोगका लागि सो को उपयोग गर्ने प्रोपाइटर, कम्पनी वा सस्थाले नगरपालिकाबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा १ बमोजिम एक मेगावाट सम्मको जलविद्युत उत्पादन गर्नु परेमा देहायका विवरणहरु खुलाई नगरपालिकामा निवेदन दिनु पर्दछ ।
  - (क) परियोजनाको विवरण
  - (ख) परियोजना रहने सस्थानको नक्शा (मुख्य मुख्य संरचना समेत देखिने)

- (ग) पानीको स्रोत र उपयोग हुने पानीका परिमाण,
- (घ) परियोजनाबाट लाभान्वित हुने उपभोक्ताहरूको संख्या र किसिम,
- (ङ) परियोजना सम्पन्न गर्न लाग्ने अनुमानित कुल अवधि र लागत
- (च) परियोजना सञ्चालनमा पर्ने वातावरणिय जोखिमहरू (वातावरणिय प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन)
- (३) उपदफा (२) बमोजिम परेको आवेदनमा नगरपालिकाको वातावरण र जलस्रोत हेर्ने शाखाले आवश्यक जाँचबुझ गरी गराई दरखास्त परेको मितिले तीस दिनभित्र जलस्रोतको परिमाण, उपयोग अनुमतिको अवधि र वातावरणिय जोखिम न्युनीकरणका शर्तहरू तोकिएको आवेदनकर्तालाई अनुमति प्रदान गर्न सक्ने छ ।
- (४) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अगावै जलस्रोतको उपयोग गरिरहेको प्रोपाइटर वा सस्थाले पनि तोकिएको विवरण सहित यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले ३ महिनाभित्र अनुमति पत्रको लागि आवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (५) अनुमति पत्र प्राप्त व्यक्तिले जलस्रोतको उपयोग वापत स्थानीय र प्रदेश सरकारलाई कानुन बमोजिम दस्तुर वा वार्षिक शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।
- (६) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले आफ्नो अनुमति पत्र विक्रि गर्न वा अन्य कुनै प्रकारले कसैलाई हस्तान्तरण गर्नु परेमा नगरपालिकामा उपयोग अनुमति हस्तान्तरणको लागि आवेदन दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ४

स्थानीय खानेपानी तथा सिंचाई व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था

१२. स्थानीय खानेपानी बोर्ड गठन गर्न सक्ने :

- (१) नगरपालिका क्षेत्रमा खानेपानी सेवालार्इ नियमित, व्यवस्थित र सुलभ बनाई भरपर्दो सेवा प्रदान गर्न गराउन स्थानीय खानेपानी बोर्डको स्थापना गर्न सक्नेछ । द
- (२) नेपाल सरकार, सार्वजनिक संस्थान र स्थानीय उपभोक्ता संस्थाको लागत सहभागितामा निर्माण भई सञ्चालनमा रहेका एक भन्दा बढि खानेपानी आयोजनहरू मार्फत ५०० भन्दा बढि धाराहरूबाट खानेपानी सेवा प्रवाह गरिरहेको अवस्थामा स्थानीय खानेपानी बोर्ड बनाई सेवा प्रवाह गर्न सक्नेछन् ।
- (३) यस प्रयोजनको लागि एक भन्दा बढी उपभोक्ता संस्थाहरूले यस्तो बोर्ड गठनको लागि नगरपालिका समक्ष आवेदन पेश गर्नु पर्ने छ । यसरी बोर्ड गठनको लागि देहायका विवरणहरू सहित पेश गर्नु पर्दछ :-

- (क) खानेपानी सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने भौगोलिक क्षेत्र,
  - (ख) सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने क्षेत्रभित्र रहेको खानेपानी परिमाण,
  - (ग) उपभोक्ताको अनुमानित संख्या तथा सेवा मागको विवरण,
  - (घ) सेवा सञ्चालन गर्नका लागि लाग्ने अनुमानित लागत,
  - (ङ) सेवा सञ्चालन, व्यवस्थापन, सोको मर्मत सम्भार तथा सुधार वा सेवा विस्तारको लागि तयार गरिएको दीर्घकालिन योजना,
  - (च) बोर्ड आफैले वा अन्य व्यक्ति र संस्थामार्फत सेवा सञ्चालन गराउने हो सो सम्बन्धी व्यहोरा,
  - (छ) कुनै सरकारी निकायले सञ्चालन गरिरहेको सेवा प्रणालीलाई बोर्डमा हस्तान्तरण गरी सेवा सञ्चालन गर्ने भए त्यस्तो सेवा प्रणाली सँग आबद्ध सम्पत्ति तथा दायित्व ।
  - (ज) सञ्चालन तथा व्यवस्थापन प्रस्तावित मोडेल ।
- (४) उपदफा (३) बमोजिम परेका निवेदन उपर जाचबुझ गर्न त्यस्तो बोर्ड गठन गर्नु आवश्यक देखिएमा नगरपालिकाले माग बमोजिम बोर्ड गठन गर्न सक्नेछ ।
- (५) बोर्ड अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित संगठित संस्था हुनेछ । बोर्डले खानेपानी आयोजनाको निर्माण, विस्तार, मर्मत सम्भार, महशुल असुली, कार्यालय व्यवस्थापन लगायतका कार्य आफै गर्न सक्नेछ ।

१३. खानेपानी तथा सिंचाई शुल्क निर्धारण :

- (१) खानेपानीको महशुल निर्धारण गर्नको लागि देहायका सदस्यहरु भएको महसुल निर्धारण समिति ठगन गर्नेछ :-
(क) नगरपालिकाको प्रमुख	-अध्यक्ष
(ख) स्थानीय जल उपभोक्ता संस्थागाहको प्रतिनिधित्व	-सदस्य
(ग) नगरपालिकाको लेखा प्रमुख	-सदस्य सचिव

परिच्छेद ५

भवन निर्माण तथा शहरीविकास सम्बन्धी कार्यहरु

१४. स्वीकृती नलिई निर्माण तथा विकास गर्न नहुने :

- (१) नगरपालिका क्षेत्र भित्र व्यवस्थित, सुरक्षित र योजनाबद्ध विकासका लागि कसैले पनि नगरपालिकाबाट स्वीकृती नलिई कुनै नयाँ भवन बनाउने, पुरानो भवन भत्काई पुनः

निर्माण गर्ने, तला थप गर्ने, माहोडा फेर्ने वा साविकको भवनमा भ्याल, ढोका, बार्दली, कौशी, दलान आदि थपघट गरी बनाउने वा सोसँग सम्बन्धित गर्नु गराउनु हुदैन ।

- (२) उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि नगरपालिकाले भवन निर्माण सम्बन्धी निर्देशिका र नर्म्स तयार गर्नेछ ।

१५. भवनको दर्ता :

- (१) नगरपालिका भित्र निर्माण भएका सम्पूर्ण भवन तथा संरचनाहरूको तोकिए बमोजिम दर्ता गराई अभिलेख तयार गरिन्छ ।

१६. भवनको डिजाइन तथा नक्शा स्वीकृति सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र पक्क भवन आरसिसि स्ट्रक्चर निर्माण गर्न चाहने व्यक्ति, संस्था वा सरकारी निकायले भवन निर्माण गर्न प्रचलित कानून र भवन निर्माण मापदण्ड बमोजिम स्वीकृतीको लागि नगरपालिका समक्ष दरखास्त दिँदा नक्शा साथ डिजाइन समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) आवासिय भवनको हकमा २५० वर्ग मिटर सम्मको भवन बनाउँदा ३० प्रतिशत खाली जग्गा छोड्नु पर्दछ । सरकारी, अर्ध सरकारी तथा व्यापारिक भवन निर्माण गर्दा ५० प्रतिशत खाली स्थान छोड्नु पर्दछ ।
- (३) सडक छेउ भवन निर्माण गर्दा सडक किनाराबाट न्युनतम ५ फिट सेट ब्याक छोड्नु पर्दछ ।

१७. वस्ति विकासको लागि अनुमति दिने:

- (१) नगरपालिका भित्र कुनै व्यक्ति समुदायले जग्गालाई घडेरी प्रयोजनको लागि विकास गर्ने वा यसरी विकास गरी विक्रि गर्ने प्रयोजनबाट वस्ति विकास परियोजना सञ्चालन गर्न चाहेमा नगरपालिकाको कार्यालयमा वस्ति विकासको कार्ययोजना सहित अनुमतिको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ६

पूर्वाधार आयोजना निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था

१८. पूर्वाधार आयोजना तर्जुमा :

- (१) स्थानीय स्तरमा पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन र र्ममत सम्बन्धी योजना, आयोजना, परियोजना तथा कार्यक्रमहरूको विकासका लागि योजना तर्जुमा गरि नगर सभाबाट पारित गर्नु पर्नेछ ।

(२) पूर्वाधार योजना तर्जुमा क्रममा देहाय बमोजिम उल्लेख गरी आयोजनाका विवरण तयार गर्नु पर्नेछ :

(क) आयोजनाको लक्ष्य

(ख) आयोजनाबाट फाइदा पाउने जनताको संख्या र फाइदाको किसिम

(ग) आयोजना सम्पन्न गर्दा लाग्ने खर्च र श्रोत,

(घ) उपभोक्ताहरूबाट प्राप्त हुन सक्ने नगद, वस्तुगत श्रम र त्यस्तै अन्य योगदान

(ङ) उठ्न सक्ने सेवा शुल्क वा मर्मत सम्भार खर्च

(च) निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका स्वरूप

१९. लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने :

(१) नगरपालिकाले जुनसुकै सार्वजनिक निर्माण, मर्मत वा सुधार कार्यको लागि बजेट विधियोजन गर्नु पूर्व प्राविधिक अध्ययन सर्भेक्षण गराई लागत अनुमान तयार गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै पनि निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्यको लागत अनुमान नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतबाट स्वीकृत गराएर मात्र निर्माण कार्य अघि बढाउनु पर्नेछ ।

२०. पूर्वाधार आयोजना निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

(१) नगरपालिका भित्र निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अनुसुची १ मा उल्लेखित पूर्वाधारको निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि देहाय बमोजिमका प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरिनेछ ।

(क) रु. एक लाख सम्मका आयोजना वा कार्यक्रम सोभै वार्ताबाट

(ख) रु. तीस लाख सम्मका आयोजना वा कार्यक्रम उपभोक्ता समितिहरू मार्फत

(ग) रु. साठी लाख सम्मका आयोजना वा कार्यक्रम स्थानीय निर्माण व्यवसायि मार्फत

(घ) रु. साठी लाख भन्दा माथिका आयोजना वा कार्यक्रम संघीय ऐनले तोके बमोजिमका निर्माण व्यवसायि मार्फत

(ङ) निजी लगानी परिचालन भई हुने निर्माण तथा व्यवस्थापन हुने कार्य साभेदारी मार्फत ।

२१. उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिने :

- (१) रु. तीस लाख सम्मको निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्य गराउँदा सम्बन्धित लाभान्वित परिवारका सदस्यहरुको संलग्नतामा उपभोक्ता समिति गठन गरी सो समिति मार्फत गर्न सकिने छ ।
- (२) उपभोक्ता समितिको गठन स्थानीय लाभान्वित समुदायहरु मध्येबाट ५ देखि ९ जना सम्मको समिति गठन गरिनेछ । यस्तो समितिमा न्युनतम ३३ प्रतिशत महिला हुनुपर्नेछ ।
- (३) उपभोक्ता समितिको कार्यकाल सो पूर्वाधार निर्माण वा मर्मत कार्य गर्न लाने समयको दोब्बर हुने छ । निर्माण सकिएपछि पनि निर्माण अवधि बराबरकै बाँकि समय रेखदेख र सम्भारको जिम्मेवारी समेत सोही समितिले लिने छ ।
- (४) यस्तो समिति मार्फत गरिने निर्माण कार्यमा उपभोक्ताहरुले न्युनतम १५ प्रतिशत नगद लागत सहभागिता र १५ प्रतिशत श्रमदान गर्नु पर्नेछ ।
- (५) नगद सहभागिताको रकम सम्बन्धित उपभोक्ताहरुबाट उठाई समितिको खातामा जम्मा भएपछि मात्र नगरपालिकाले पहिलो किस्ता निकाशा गर्ने छ ।

२२. स्थानीय निर्माण व्यवसायी दर्ता गर्ने :

- (१) नगरपालिकाले ले ६० लाख रुपैयाँ सम्मको पूर्वाधार निर्माण वा मर्मत सम्बन्धी कार्य गर्ने प्रयोजनका लागि नगरपालिका भित्र रहेका योग्यता पुगेका समूह वा व्यक्तिलाई स्थानीय निर्माण व्यवसायीको रूपमा दर्ता गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपरोक्त स्थानीय निर्माण व्यवसायी हुन इच्छुक समूह वा व्यक्तिले व्यवसाय दर्ता गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐन बमोजिम नगरपालिका कार्यकालमा आवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम उपयुक्त देखिएको समूह वा व्यक्तिलाई सम्बन्धित नगरपालिकामा निर्माण कार्य गर्ने इजाजत सहितको व्यवसाय दर्ताको प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने छ ।
- (४) उपदफा (२) बमोजिम दिइएको निर्माण व्यवसाय दर्ताको अभिलेख अद्यावधिक गराई राख्नु पर्नेछ । उपदफा (२) बमोजिम का स्थानीय निर्माण व्यवसायीहरुले आफ्नो दर्ता प्रमाण पत्रको हरेक आर्थिक वर्षको पहिलो ३ महिनाभित्र नवीकरण गराउनु पर्दछ ।
- (५) स्थानीय निर्माण व्यवसायी हुन देहायको योग्यता हुनु पर्ने छ :-
  - (क) न्युनतम रु. २ लाख सम्मको चालु पूँजी देखाई नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता भएको,
  - (ख) व्यक्ति वा व्यवसायको नाममा गत आर्थिक वर्षमा न्युनतम रु. ५ लाख सम्म बैकिङ्ग कारोवार गरेको,

(ग) आफ्नो वा एकाघरको स्वामित्वमा रु. ३ लाख सम्मको निर्माण उपकरण चालू हालतमा रहेको ।

२३. स्थानीय निर्माण व्यवसायी बाट पूर्वाधार निर्माण गराइने :

- (१) नगरपालिकाले दफा (२०) बमोजिमका स्थानीय निर्माण व्यवसायीहरू मार्फत ६० लाख सम्मको काम गराउन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) प्रयोजनको लागि आपसी प्रतिस्पर्धाका आधारमा छनौट गर्न सक्नेछ ।
- (३) नगरपालिकामा दर्ता भएका व्यवसायीहरू मध्येबाट निर्माण कार्यका लागि देहायको व्यवस्था हुनेछ : -
  - (क) रित्त पूर्वक नगरपालिकाको संक्षिप्त सूचीमा सूचिकृत व्यवसायीहरू मध्ये बाट १५ दिनको सुचना दिई प्रस्ताव माग गर्न सकिने ।
  - (ख) प्रस्ताव माग गर्दा सम्बन्धित काम वा सेवाको प्रकृति, परिमाण, लाग्ने रकम रअन्य आवश्यक, कुराहरू खुलाउनु पर्ने ।
  - (ग) न्युनतम कबोल गर्ने व्यवसायीलाई आवेदनको म्याद समाप्त भएको ७ दिन भित्र सम्झौताका लागि आव्हान गर्ने ।
  - (घ) छानिएका व्यवसायीले कबोल रकमको १५ प्रतिशत बैंक ग्यारेन्टि सहित सम्झौताका लागि आउनु पर्ने ।
- (४) स्थानीय निर्माण व्यवसायीले पाएको काम आफैले सम्पन्न गर्नु पर्नेछ र कुनै अन्य निर्माण व्यवसायीसँग उपकरण गर्न सकिने छैन । कुनै कारणवश आफैले समयमा सो काम सम्पन्न गर्न नसक्ने भएक सो कुराको सुचना नगरपालिकालाई दिनु पर्नेछ । त्यसरी सूचना प्राप्त भएमा नगरपालिकाले सो सम्बन्धमा जाँच गरी सो सम्झौता तोडी बाँकि काम नियमानुसार गराउनु पर्नेछ ।
- (५) स्थानीय निर्माण व्यवसायीले सम्पन्न गरेको प्रत्येक सार्वजनिक निर्माण कार्यको विवरण त्यस्तो कार्य सम्पन्न गरेको प्रमाण पत्र प्राप्त गरेको मितिल पैतिस दिनभित्र नगरपालिका कार्यलयमा पेश गर्नु पर्दछ ।

२४. पूर्वाधार मर्मत संभार कोष :

- (१) नगरपालिका भित्र रहेका नगर स्तरिय वा केन्द्र/प्रदेश स्तरिय पूर्वाधारहरूको नियमित तथा आवश्यकता अनुसारको मर्मत गरी सेवा सुचारु गर्न पूर्वाधारहरूको नियमित तथा आवश्यकतानुसारको मर्मत गरी सेवा सुधारु गर्न पूर्वाधार मर्मत कोष स्थापना गरिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापना भएको कोषको पूर्वाधार संरचना सडक खानेपानी इत्यादीबाट प्राप्त रोयल्टि रकम ..... प्रतिशतले दाखिला गरिनेछ ।

परिच्छेद ७

पूर्वाधार अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी व्यवस्था

२५. पूर्वाधार अनुगमन समितिको गठन :

- (१) नगरपालिका क्षेत्र भित्र नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको कार्यक्रम अर्न्तगत निर्माण हुने ठुला आयोजन तथा नगरपालिकाको आफ्नै बजेटबाट निर्माण हुने ३० लाख भन्दा माथि लागत हुने पूर्वाधार निर्माण एवं मर्मत सम्भार कार्यहरु को गुणस्तर र समयबद्ध प्रगति अनुगमन गर्नका लागि सम्बन्धित क्षेत्रका लाभान्वित परिवारका सदस्यहरु सम्मिलित एक पूर्वाधार अनुगमन समिति गठन गरिनेछ ।
- (२) पूर्वाधार अनुगमन समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :
- (क) नगरपालिका उपाध्यक्ष अध्यक्ष
- (ख) पूर्वाधारको मुख्य काम हुने वडाको वडाध्यक्ष सदस्य
- (ग) स्थानीय विज्ञहरु मध्ये कार्यपालिकाले तोकेको एक महिला सहित २ जना सदस्य
- (घ) नगरपालिकाको भौतिक पूर्वाधार शाखा प्रमुख सदस्य सचिव

२६. समितिको बैठक र निर्णय :

- (१) समितिका बैठक आवश्यकतानुसार बस्नेछ ।
- (२) समितिका बैठक समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

२७. अनुगमन पश्चात निर्देशन दिन सक्ने :

- (१) पूर्वाधार अनुगमन समितिले निर्माण वा मर्मत कार्य गर्ने निकाय बाट सो कार्यको पंस्तावित गुणस्तर र समयबद्ध प्रगति तालिका प्राप्त गरि सो बमोजिम अनुगमन गरेर निर्माण व्यवसायीलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।
- (२) केन्द्र र प्रदेश स्तरीय पूर्वाधार आयोजनाहरुको निर्माण र सञ्चालनको अवस्थाबारे सुझाव र सिफारिस गर्ने दायित्व समितिको हुनेछ ।

२८. सहमति दिनु पर्ने :: नगरपालिका आफैले सञ्चाल गर्ने ३० लाख माथि लागत भएका पूर्वाधारहरुका निर्माण सम्पन्नता पश्चात निर्माण व्यवसायीलाई अन्तिम किस्ता भूक्तानी गर्न अनुगमन समितिको सहमति दिनु पर्नेछ ।

२९. कारवाहीको सिफारिस गर्न सक्ने : नगरपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण कार्य भइरहेको प्रदेश सरकार वा नेपाल सरकार अर्न्तगतको पूर्वाधार आयोजना अनुगमन गर्दा गुणस्तरमा कमजोरी भएको खण्डमा वा निर्माण व्यवसायी कै लापरवाहीका कारण निर्धारित समय भित्र प्रगति नदेखिएमा अनुगमन समितिले सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीहरूलाई कारवाहीका लागि प्रदेश वा नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्न सक्ने र आफ्नो नगरपालिका भित्र उक्त व्यवसायिलाई आगामी दिनमा काम नदिने व्यवस्थाका लागि सिफारिस गर्न सक्नेछ ।

३०. कालो सूचीमा राख्ने :

(१) देहायको अवस्थामा नगरपालिका कार्यालयले सबै प्रकारका निर्माण व्यवसायीलाई भविष्यमा निर्माण कार्य नदिने गरि कालो सूचीमा राख्न सक्नेछ ।

(क) कुनै फौजदारी कसुरमा अदालतबाट दोषि ठहर भएमा,

(ख) पूर्वाधार निर्माणको लागि छनैट भई सम्झौता गरेर ३ महिना सम्म काम शुरु नरगेमा

(ग) सम्झौता अनुरूपको दायित्व पालना नगरेको वा सम्झौता बमोजिमको गुणस्तर नभएका कुरा पछि प्रमाणित भएमा,

(घ) योग्यताको कागजात पेश गर्दा ढाँटी वा भुक्त्याई खरीद सम्झौता गरेको प्रमाणित हुन आएमा,

(ङ) डर त्रास वा धम्क दिई खरीद प्रक्रियालाई प्रभावित गर्ने कार्य गरेमा

(च) अन्य यस्तै कुनै कसुर गरेमा

(२) उपरोक्त बमोजिम काला सूचीमा राख्दा कसूरको मगाम्भिर्यताको आधारमा काले सूचीको अवधि तोक्न सकिनेछ ।

३१. प्राविधिक मूल्यांकन गर्नु पर्ने :

(१) नगरपालिका भित्र निर्माण भएका भौतिक पूर्वाधारहरूको प्राविधिक मूल्यांकन गरी पूर्वाधारको गुणस्तर सुनिश्चित गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राविधिक जाँचकोलागि आवश्यक प्रयोगशालानको व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद ८

सार्वजनिक निजी साभेदारीमा पूर्वाधार संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालन

३२. निजी साभेदारीमा पूर्वाधारको विकास गर्न सक्ने :

- (१) यस ऐन बमोजिम कुनै व्यक्ति, स्थानीय निर्माण व्यवसायी, संस्था वा कम्पनी संग नगरपालिकाले खानेपानी, विद्युत, सडक, सरसफाई संग सम्बन्धित संरचना वा पूर्वाधारहरुको निर्माण, सञ्चाल तथा व्यवस्थापनमा निजी लगानीकर्तासंग साभेदारी गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफ (१) को प्रयोजनको लागि नगरपालिकाले पूर्वाधारको अवस्था, आवश्यकता र उपयोगिताको आधारमा देहाय बमोजिमका विभिन्न मोडेलहरु अवलम्बन गरी निजी साभेदारसंग लगानी प्राप्त गर्न र प्रतिफल बाँडफाड गर्ने गरी निश्चित अवधीको लागि सम्झौता गर्न सक्नेछ ।
  - (क) सञ्चालन तथा व्यवस्थापन : अधिकतम ५ वर्षको लागि
  - (ख) निर्माण सञ्चालन तथा हस्तान्तरण : ७ देखि १५ वर्षको लागि
  - (ग) निर्माण स्वामित्वकरण सञ्चालन तथा हस्तान्तरण : १५ देखि २० वर्षका लागि
  - (घ) लिज वा कन्शेसन : सम्झौतामा तोकिए बमोजिममा अधिकतम २२ वर्ष

३३. प्रस्ताव आव्हान गर्न सक्ने :

- (१) नगरपालिकाले दफा (.....) बमोजिम पूर्वाधार संरचनाहरुको निर्माण वा मौजुदा संरचनाहरुको सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि मनशाय पत्र वा प्रस्ताव आव्हान गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्रस्ताव पेश गर्न चाहने व्यक्ति, संस्था वा निजी व्यवसायीले साभेदारीको स्वरुपको आधारमा देहायका विवरणहरु खोली प्रस्ताव पेश गर्नु पर्दछ ।
  - (क) निर्माण गर्नुपर्ने वा सञ्चालन गर्नु पर्ने पूर्वाधारको विवरण
  - (ख) अनुमानित लागत
  - (ग) वित्तिय स्रोत
  - (घ) वातावरणिय प्रतिवेदन (आवश्यक भएको अवस्थामा)
  - (ङ) कार्यान्वयनको विवरण
  - (च) परियोजना कार्यान्वयन गर्दा सम्भावित जोखिम र जोखिम न्यून गर्ने प्रस्तावित उपायहरु

(छ) परियोजनाको नक्शा तथा ड्रइङ्ग डिजाइन

(ज) प्रस्तावित शुल्क र करार अवधी

३४. प्रस्ताव छनौट र सम्झौता :

(१) प्राप्त भएका प्रस्ताव उपर नगरपालिकाले विज्ञ टोलीद्वारा तपशिलका आधारहरूमा मुल्यांकनका गराई प्रस्ताव छनौट गर्न सक्नेछ ।

(क) पुर्वाधारबाट उपलब्ध हुने सुविधाको स्तर र गुणस्तर

(ख) प्रस्तावित निजी लगानी

(ग) सेवा शुल्क र रोयल्टि रकम

(घ) लिज अवधि

(ङ) प्रविधिको नौलोपन स्थानीय रोजगारीको अवसर वृद्धि

(२) उपदफा (१) मा उल्लेखित आधारहरूबाट उपयुक्त देखिएको प्रस्तावसँग नगरपालिकाले अवधी किटान गरी साभेदारस सम्झौता गर्न सक्नेछ ।

३५. सञ्चालन तथा व्यावस्थापन:

(१) सम्झौता अवधिभरी पुर्वाधार संरचनाको संचालन तथा व्यावस्थापनको दायित्व सम्बन्धित साभेदारको हुनेछ । सम्झौतामा हेरफेर गर्नुपरेमा निजि साभेदार वा नगरपालिका तर्फबाट एकअर्काकोलाई प्रस्ताव गर्नुपर्ने आपसी समझदारीबाट बुँदाहरूमा हेरफेर हुन सक्नेछ ।

परिच्छेद ९

वातावरण, भुसंरक्षण तथा बैकल्पिक उर्जा

३६. वातवरणीय प्रभाव मुल्यांकन सम्बन्धी व्यावस्था :

(१) गाउँपालिकाले ६० लाख देखि १० करोड भन्दा माथिको लागत भएका पुर्वाधार आयोजनाहरूको वातावरणीय परिक्षण र १० करोड भन्दा माथिको लागत भएका पुर्वाधारहरूमा वातावरण प्रभाव मुल्यांकन गराउनु पर्ने छ ।

(२) आयोजनाको वातवरणीय परिक्षण र स्विकृति नगरपालिकाले स्वयम्ले गर्न सक्नेछ ।

(३) वातवरणीय परिक्षण प्रतिवेदन स्विकृतिको लागि सो को प्रतिलिपी नगरपालिकाको सार्वजनिक सुचना पाटिमा टाँस गरी ७ दिनको म्याद सहित सुझाव माग गर्नु पर्नेछ ।

३७. बैकल्पिक ऊर्जालाई प्रोहोत्सान:

पुर्वाधार सेवा सुविधाको निर्माण तथा विस्तारमा बैकल्पिक उर्जालाई प्रहोत्सान गर्नु पर्नेछ ।

- (१) कुनै घरमा सोलार, वायोग्यास, सुधारीएको चुल्हो लगाएतका वैकल्पिक उर्जा जडान गर्नुअघि वडा कार्यलय मार्फत नगरपालिकामा जानकारी गराउनु पर्ने छ । यसरी जानकारी नगराएमा सरकारबाट पाउने अनुदान वा सहयोग दिईने छैन ।
- (२) घरेलु सौचालयलाई वायोग्यास उत्पादमा प्रयोग गर्ने वा सेप्टिक टैंक बनाउने घरधुरीलाई नगरपालिकाले सम्पत्ति कर वा मालपोत १० प्रतिशत सम्म छुट दिन सक्ने छ ।

३८. भू-क्षय नियन्त्रण सम्बन्धि कार्य गर्न सक्ने:

- (१) नगरपालिका भित्रको भूक्षय ग्रस्त सार्वजनिक जग्गा, पाखो, खोला किनार वा सडक किनारामा बाँस तथा फलफुलजन्य वनस्पतिको रोपण गर्न स्थानिय समूदायलाई अनुमति दिन सक्नेछ ।
- (२) यस्तो कार्यका लागि सम्बन्धित ब्यक्ति वा समूहले स्थान तोकि वृक्षरोपणका लागि नगरपालिका समक्ष निवेदन दिन सक्ने छ ।
- (३) वृक्षरोपणका लागि प्रस्तावित क्षेत्रका ब्याक्तिले चर्चेको जमिन वा अन्य सार्वजनिक आवागमनमा बाधा पुऱ्याउने खालको हुनु हुदैन ।
- (४) प्रस्तावित स्थाल उपयुक्त देखेमा नगरपालिकाले अधिकतम ७ वर्षको लागि वृक्षरोपण गर्नर सो को उत्पादन उपयोग गर्न अनुमति प्रदान गर्ने छ ।
- (५) उपरोक्त बमोजिम अनुमति दिदा सडक छेउको हकमा सम्बन्धीत संधियारलाई प्राथमिकता दिनुपर्छ ।

३९. फोहोरमैला तथा फोहोरपानि व्यावस्थापन :

- (१) नगरपालिका भित्र उत्सर्जन हुने ठोस तरल फोहोरलाई यथोचित व्यावस्थापनको लागि व्यावस्थीत कार्य योजना तर्जुमा बनाउनु पर्छ ।
- (२) नगरपालिका भित्र फोहोरमैला व्यावस्थापनको लागि ल्यण्डफिल्ड साईट निर्माण गर्न अन्य नगरपालिकासंग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद १०

विविध

४०. अन्तर स्थानिय समन्व:

- (१) एक भन्दा बढी गाउँपालिका/नगरपालिका जोडिने वा सरोकार राख्ने पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत कार्यकोलागी नगरपालिकाबाट अनुमोदन गराई गर्नु पर्ने छ ।

४१. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस ऐनमा लेखिएको विषयमा यसै ऐन बमोजिम र अन्य विषयमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।
४२. नियम बनाउन सक्ने : यस ऐनको उद्देश्य कार्यन्वयन गर्न कार्यपालिकाले आवश्यक नियम, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउन सक्नेछ ।
४३. बचाऊ : यस ऐनको उद्देश्य तथा विषय क्षेत्रमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम यस अधि भएका कार्य यसै ऐन बमोजिम भएको मानिन्छ ।

अनुसुचि (१)

दफा....सँग सम्बन्धीत

- (क) स्थानिय सडक, ग्रामिण सडक, कृषि सडक, सिंचाई सम्बन्धीत नीति, कानुन, मापदण्ड , योजना, कार्यान्वयन र नियमन
- (ख) स्थानिय सडक, ग्रामिण सडक, कृषि सडक, भोलुङ्गे पुल, पुल पुलुसा, सिंचाई र तटबन्ध सम्बन्धी स्थानिय तहको गुरुयोजना तर्जुमा, निर्माण स्तरोन्नति आयोजना पहिचान, अध्यान, कार्यान्वयन, मर्मत सम्भार र नियमन
- (ग)स्थानिय स्तरमा ट्रल वस, ट्राम जस्ता मध्यम स्तरका मास ट्रान्नीट प्रणालिको नीति, कानुन, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन
- (घ) राष्ट्रिय रेल पुर्वाधारको उपयोग गरी माहानगरीय (मेट्रोसिटी) क्षेत्रभित्र शहरी रेल सेवा सञ्चालन, व्यवस्थापन, मर्मत, सम्भार, समन्वय, सहकार्य
- (ङ)स्थानिय स्तरमा यातायात सुरक्षा व्यावस्थापन र नियमन
- (च) स्थानिय खानेपानि सम्बन्धी नीति, कानुन, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन
- (छ) खानेपानि महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवा व्यावस्थापन सम्बन्धी
- (ज)साना जलविधुत आयोजना सम्बन्धी स्थानिय स्तरको नीति, कानुन, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन
- (झ) स्थानिय खानेपानि, साना जलविधुत आयोजना,वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी नीति कानुन, मापदण्ड र योजना, कार्यान्वयन र नियमन
- (ञ) स्थानिय विधुत वितरण प्रणालि र सेवाको व्यावस्थापन सञ्चालन र नियमन
- (ट) स्थानिय साना सतह तथा भूमिगत सिंचाई प्रणालिको सञ्चालन र मर्मत सम्भार सेवा सुल्क निर्धारण र संकलन व्यावस्थापन
- (ठ) स्थानिय तटबन्ध नदि पहिरो नियन्त्रण तथा नदी व्यवस्थापन र नियमन
- (ड) स्थानिय स्तरमा वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी नीति कानुन मापदण्ड योजना तर्जुमा कार्यान्वयन र नियमन
- (ढ) स्थानिय स्तरमा वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी प्रविधि विकास र हस्तान्तरण क्षमता अभिवृद्धि तथा प्रवर्दन